

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Notæ In Notas Willelmi Wendrockii Ad Ludovici Montaltii
Litteras, Et In Disquisitiones Pauli Irenæi Inustæ**

Fabri, Honoré

Coloniæ, 1659

Sectio I. Controversiæ status exponitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39536

In quintam Epistolam.

N O T A I.

S I V E

Dissertatio Theologica de Probabilitate.

S E C T I O I.

Controversiæ status exponitur.

§. I.

Cavilli Jesuitarum, laus Parochorum.

Cavilli Janseniani toti orbi Christiano innouerunt: Annatus aureo suo libello, illos palam fecit. Cur ergo Cavillos Jesuitis attribuis? * an fortè calami error est? vel amanuensis? vel typographi? Cavillationes Jesuitarum scripsisti. *Jansenistarum* scribere voluisti; debuisti saltem. Sint ergo tibi Cavillationes tuæ: & ne id deinceps Jesuitis affingas, quod Jansenistis jure competit. Quid enim aliud aliquot ab hinc annis Jansenistæ vestri gesserunt? libros edunt, quæ prosâ, quæ versu: operas & præla fatigant: calumnias & rumores spargunt adversus Jesuitas: Sorbonam, Galliam, totam ferè Europam factionibus, tumultibus, conspirationibus suis agitant: nihil ferè iis inaccessum, nihil intentatum, quæ vi, quæ dolo: nullum lapidem non movent, ut res illis pro votis succedat; id est, ut errores suos defendant, & Jesuitis, quos immortali odio

* Pag. 73. & 74.

odio prosequuntur, populorum odium, Episcoporum invidiam, Primatum suspicionem concilient. Vis unico verbo dicam, & cuncta in brevem summam redigam? perpetuò cavillantur.

Dicis tamen Jesuitas cavillari, dum suam de probabilitate sententiam exponunt, eamque *variis occultant restrictionibus*; in hanc rem, citas imposturam 20. Quid porro ibi legis? Suarez disp. 12. de bonit. & malit. illam opinionem vult esse probabilem, quæ nec Ecclesiæ Catholicæ sensui, nec communi omnium repugnat, & tum ratione, tum auctoritate omni exceptione majore nititur. Quid in his quæso cavillationis, quid occulti, quid ambigui? Et tamen cavillos vocas. Nisi cœcutias, mi homo, & tu ipsemet cavillêris; nullus unquam cœcutiit, nec cavillatus est.

Quænam porro illa sunt perversissima confectaria à Jesuitis audacissimè defensa? Pro his citas impost. 21. & 23. Ad pœnam libri. quid eo loco legis? ex duabus opinionibus probabilibus minùs probabilem, & minùs tutam amplecti licet: pro quo Duvallius, Gamachæus, S. Antoninus, exscriptis locis fideliter citantur. Supra centum auctores, pro hac sententia, si ita jubeas, adducam. Perge porro: Confessarius deposita opinione probabili, quam tenet, sequi potest oppositam probabilem sui pœnitentis: pro quo quadraginta sex auctores citantur. Et hæc perversissima confectaria vocas? cur nova nomina rebus imponis? bonum malum, & malum bonum vocas. Dam-natos errores Janseniani nobis obtrudunt; & inconcussa divinæ fidei dogmata intolerantiùs jactas: Morales Theologi propositiones adducunt probabilissimas; tu verò errores, hæreses, perversa confectaria clamas.

Tum

Tum in Parochorum Parisiensium laudes effusus,
 * quorum scilicet pietatem, eruditionem & singu-
 larem in detegendis erroribus (: adde sis, in affin-
 gendis calumniis :) illustranda veritate (: dic obscu-
 randa :) & evolvendis hujus quæstionis nodis (: lon-
 gè meliùs, involvendis & implicandis :) industriam
 mirabiliter exaggeras : pro re bene gesta, de re Chri-
 stiana bene meritis triumphum adornas. Quid porro
 illud ? geminam, inquis, actionum humanarum normam,
 divinam legem & rectam conscientiam à Casuistis ever-
 sam restituerunt, hoc duplici dogmate Catholico :
 Primum est, opinionem probabilem falsam in jure na-
 turali à peccato non liberare : Alterum, ex probabilium
 opinionum conflictu, tutiorem & probabiliorem partem cli-
 gendam.

Egregiam verò laudem Willelme optimis Pa-
 rochis, non sine contumelia tribuis. malim pro-
 fectò à te vituperari, quàm laudari : malim esse
 Jesuita, quem convitiis, quàm Parochus, quem
 similibus elogiis cumules : nempe Jesuitarum sa-
 nam doctrinam, religiosos mores, & ardentissi-
 mum, quo ipsi ducuntur, procurandæ hominum
 salutis studium vituperas ; Parochorum verò in-
 quam factionem, manifestam ad Jesuitas opprimen-
 dos conspirationem, & quod pejus est, crassissi-
 mos errores, & placita heterodoxa impensè laudas.
 Geminam, inquis, humanarum actionum normam,
 legem scilicet divinam, & rectam conscientiam restitue-
 runt. Ubi verò lex positiva ? ubi sacri Canones ? ubi
 Decretales, & Apostolicæ Constitutiones ? ubi Con-
 cilia ? ubi sancta Sedes ? Gemina illa norma à neoteri-
 cis sectatoribus ultrò admittitur : quid ergo inter vos
 discriminis intercedit ?

At si fortè in prima illa, scilicet in lege divina
 * Pag. 74. aliquid

aliquid dubii vel ambigui suboriatur; quid opus facto? Altera regula, inquis, consulenda restat, conscientia recta. Nempe lex illa cordis, ille spiritus interior, utique Calvinianus: eò Moralis vestræ analysis reducitur, ut ex iis, quæ paulò post dicam, perspicuum fiet.

Præterea, pro indubitato fidei dogmate primum illud habes. *Lutherana* quidem & *Janseniana* addere poteras, sed non *Catholica*. Deliras opinor, & somnias Wendrocki: Montaltii Litteræ te ad insaniam redigunt. Opinio probabilis falsa peccato non eximit? error tamen inculpatus scilicet, & ignorantia invincibilis eximit; quod nemo neget, nisi hæreticus, aut Jansenianus, ut jam suprà breviter inculcatum est: potiori ergo jure opinio probabilis, quantumvis falsa. Tu verò, dum oppositum adstruis, ignorantiam tuam, non invincibilem, sed incredibilem palam facis. Quis enim nescit, multa esse ac ferè innumera, de quibus utrinque probabiliter tantum disputatur, utrum sint naturali jure vetita? Igitur quisquis aliquid istorum fecerit fide quantumvis bona, te judice peccabit; nempe reus delicti cujus periculum subit. Sed vide sis, ne, dum sic alterum injustè judicas, teipsum justè condemnes. Quid porro responsi dabis si in controversiis juris naturalis de restitutione facienda dubius quispiam te consulat? Si neges debere restitui, eris auctor retinendi rem alteri fortè debitam: si affirmes, geminam culpam contrahes: quia consulenti onus imponis fortè falsum, quod digito nolles attingere; & alter, quod sibi fortè non competit, injustè recipiet. undique igitur angustia. Alterum etiam pro dogmate fidei venditas; quod tamen vix opinio probabilis est, cum oppositum longè probabilius esse videatur. Utrumque fusè sectionibus sequenti-

quentibus explicas: tuis vestigiis insistam, non sine copioso tuorum errorum spicilegio.

Quàm porro in Parochos Parisienses injuriosus sis, quibus tam enormia, per calumniam, opinor, ultrò affingis; vix oratione complecti possum: nec ipsi (saltem hoc mihi facile persuadeo) restituendæ actionum humanarum normæ operam navant. Quid enim ad illos attinet? longè diversæ Provinciæ obnoxii sunt. Quæ ad sacros ritus pertinet, exhomologesim, sacram synaxim, extremam unctionem, Matrimonium, diversas benedictiones salis, aquæ, panis, ovorum, exorcismos, exequias, sepulturam, puerorum ac rudium institutionem in primis doctrinæ Christianæ elementis, aliæque id genus, quibus Curionum munia comprehenduntur; his, opinor, Parochi Parisienses vacant: non verò definiendis ac restituendis doctrinæ morum & fidei regulis. Et si qui fortè per ignorantiam, illud sibi munus arrogent, ac sese ingerant; suus erit haud dubiè vulgari parœmiæ locus: *Ne sutor ultra crepidam.*

S. II.

Quid sit opinio Probabilis.

DE opinione probabili, parum probabiliter hoc loco differis: * ut vel inde verisimile reputem, ignorantia potius quàm malitia te laborare. Tria Propositionum genera initio statim agnoscis, verarum scilicet, falsarum, & probabilium. Egregia sanè divisio, rudi etiam tyrone indigna. Quasi verò sententia probabilis, vera aut falsa non sit. Vis autem illam probabilem esse, cujus nec veritas, nec falsitas cer-

* Pag. 74. & 75.

tò percipitur. Quisquis ergo nihil penitus scit, innumeras habet probabiles sententias. Sic appositè ignorantiam à probabilitate non distinguis: in quo turpiter hallucinaris.

Nempe illa sententia probabilis est, quæ ratione probabili & gravi auctoritate nititur, & contra quam opposita etiam probabiliter refelluntur: equidem illius veritas aut falsitas certò non constat: multa enim sunt, quæ mentis humanæ oculus perspicuè non penetrat; appulsum tamen probabilis veritatis lumen omninò sufficit, ut mens probabilem assensum præbeat, cum aliqua licèt formidine conjunctum. Quòd autem multi, ut dicis, pro certis nonnulla venditent, quæ ne probabilia quidem, aut vicissim pro improbabilibus, quæ alioquin certa sunt; id paralogismo & nativæ hominum hallucinationi tribuendum: item quod uni probabile videatur illud ipsum, quod alius improbabile reputat, vel negligentia, vel diligentia utriusque est. Nimirum sæpè accidit, ut vel ratio, vel solutio argumenti uni veniat in mentem, non verò alteri.

Neque id quod sub finem asseris, veritati consentaneum est; idèò *, scilicet, *quidque tantum probabile judicari, quia veritas ignoratur*. Melius dixisses, illud esse probabile; quod probabilis duntaxat ratio persuadet: illa porrò ratio probabilis censetur, quæ ita mentem ad prudentem assensum movet, ut non necessariò trahat seu rapiat, sed liberum ei dissensum relinquat. Illud demùm *probabile in moribus* esse subnectis, *quod tale videtur doctis, piis & acutis*. Locum extrinsecum duntaxat adhibes, ab auctoritate petitum: sed cur illud *acutis* tertio loco subnectis? Quasi verò solidum ingenium hac in parte non sit acuto anteponendum. Cæterum Willelme hîc tuam fidem imploro, putasne

* Pag. 75.

Jansenistas Jesuitis doctiores esse, aut magis pios, quibus scilicet in sententiis probabilibus definiendis, majorem populus fidem habere debeat? Id tibi fortè arrogas. Agedum, doctiores illos, ut producas, velim. Appellabis statim Jansenium, Sancygiranium, Arnaldum, auctores scilicet à S. Sede damnatos: Jesuitæ mille præstantiores pro tribus illis adducent.

S E C T I O I I.

De I. Probabilistarum axioma.

*Probabilem omnem opinionem etiam falsam,
& Legi Divinæ contrariam, à peccato
coram Deo excusare.*

§. I.

Ejus falsitas ex S. Thoma demonstratur.

UT probes auctoritate Doctoris Angelici, erroneum illud axioma Parochorum Parisiensium, scilicet opinionem probabilem falsam in jure naturali neminem peccato penitus eximere; primum locum adducis, ex quodlib. 8. art. 13. sed perperam omninò: * si enim aliquis adhibet diligentiam, inquirens, an habere plures præbendas sit licitum, nec invenit aliquid, quod ipsum moveat, ad hoc, quod sit illicitum, ergo videtur, quod sine peccato plures possit præbendas habere. At fieri potest, ut sit contra legem divinam, habere plures præbendas: igitur non peccabit, licet per ignorantiam contra legem divinam faciat: igitur peccat, quando hæc ignorantia est crassa, affectata, cum dubio conjun-

* Pag. 76. & 77.

D cta: